

"Українці з давніх-давен виявляють великі природні естетичні здібності, – підкреслює Григорій Ващенко. – І тому завдання школи розвивати до найвищої міри те, чим наділила природа наших дітей" [1, с. 184]. В педагогічному і психологічному аспектах естетичне виховання, за Ващенко, можна розглядати як естетичне (мистецьке) сприймання і естетичну творчість.

Естетика побуту – передбачає розвивати чепурність в житлі, одязі, уміння прикрасити приміщення і таке інше. Школа повинна прищепити дітям любов і розуміння краси природи. Людина яка відірвана від природи, не може жити повним життям, адже саме краса природи є джерелом найчистіших наших радощів.

Щодо творів мистецтва, то саме школа має виробити у дітей гарний естетичний смак. А це, крім культури естетичного сприймання, вимагає ще й певної культури інтелекту. Школа має розвивати творчі, мистецькі здібності дітей. При цьому розвивати не тільки талановитих, обдарованих дітей, що за певних умов виховання можуть дати нашому народові чудові твори в якій-небудь галузі мистецтва, але й розвивати мистецькі здібності у дітей, які не обдаровані якимись мистецькими талантами.

Григорій Ващенко зазначає, що "без естетичного виховання людина не може бути повновартісною". Але проблема естетичного виховання дуже широка і складна.

Таким чином, естетичне виховання в аспекті виховання мистецького мислення має два завдання: виховувати художній смак і розуміння краси і розвивати творчі мистецькі здібності учнів. Як зазначає Григорій Ващенко, художній смак може бути вузький і широкий, примітивний і висококультурний, здоровий і хворобливий. І саме школа має виховати смак і розуміння краси у всіх її формах і видах. Завдання естетичного виховання в процесі навчання розвинути творчі здібності в галузі мистецтва. Та виховання творчих здібностей не мусить обмежуватися тільки тим, що учневі дають завдання, яке він виконує без належного керівництва. Треба, керуючись досвідом великих майстрів, ввести дитину в усі моменти творчості, такі, як вибір теми, збирання матеріалу, фіксація його. Необхідно також допомогти учням оволодіти технікою мистецтва в вузькому розумінні цього слова. Цього школа досягає на годинах співів, малювання, музики і літератури. У мистецькому вихованні, як і в усій педагогічній роботі, потрібна послідовність змісту, відповідність методів виховання до вікових властивостей дітей. Мистецьке виховання як елемент навчання важливе не тільки саме по собі, а й тим, що воно активізує навчальний процес в цілому. Воно робить його цікавішим, внаслідок чого діти починають вчитися більш охоче, а то й із захопленням. Оцінюючи вагомий внесок Григорія Ващенка у розвиток педагогічної думки, можна стверджувати, що його творчість набуває особливої ваги в умовах трансформації національної системи освіти на гуманістичних засадах.

Список використаної літератури

1. Ващенко Григорій Виховний ідеал. – Полтава: Полтавський вісник, 1994. - 190с.
2. Петренко Л. М. Ідеї естетичного виховання у творчій спадщині Г. Ващенка / Л. Петренко // Актуальні проблеми розвитку сучасної науки: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава: Полтавський літератор. ПІБ МНТУ, 2016. – С. 26-18.
3. Петренко Л. М. Теоретико- методичні засади розвитку естетичного виховання української молоді у творчій спадщині Г. Ващенка / Л. М. Петренко // «Проблеми та перспективи сучасної технологічної, професійної освіти, культури та дизайну» : зб. матеріал. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 травня 2017р.). – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка. – С. 110-114.

Віталій Москаленко

ПОГЛЯДИ Г. ВАЩЕНКА НА РОЛЬ І МІСЦЕ ТІЛОВИХОВАННЯ У ФІЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

Для розвитку сучасної системи фізичного виховання важливим є пошук засобів та ефективних форм реалізації фізичного виховання, що сприяють формуванню гармонійно розвиненої особистості. Дослідженням встановлено, що інтерес до фізичного виховання різко знижується : зменшуються години фізичної культури в школі, з кожним роком зростає кількість дітей із захворюванням опорно-рухового апарату, серцево-судинної системи, та інших органів і систем організму дітей.

Григорій Григорович Ващенко (1878 – 1967 рр.) видатний педагог, державний діяч, учений, педагог, письменник. Він посідає особливе місце як автор досліджень проблеми формування

виховного ідеалу молоді. Головні його праці, які були, є і будуть актуальними: "Виховний ідеал", "Виховна роль мистецтва", "Засади естетичного виховання", "Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру".

Метою нашого дослідження є характеристика поглядів Г.Ващенка на роль і місце тіловиховання у фізичному розвитку підростаючого покоління.

Аналіз шкільних програм із фізичної культури, проведений Е.Я. Бондаревським і А.В. Кадетовою показує, що даний предмет не ставив за собою завдань, пов'язаних саме з формуванням особистості, як це мало бути в ідеалі, до того ж з нього було витіснено ідею «фізичної освіти» П. Ф. Лесгафта. Тому, фізична культура в школі довоєнного часу являла собою не що інше, як «дворові ігри» дітлахів, тому що по суті нічого важливішого, аніж спорт за собою не несла [1].

Одним з найголовніших завдань учителів та вихованців педагог вважав повсякденну, копійку роботу з дітьми для закріплення в їхній свідомості ведення здорового способу життя та формування сили волі й характеру особистості. Свої думки Г. Ващенко підкріплює конкретними прикладами позитивних моментів фізичного виховання у персів, Спарті, Афінах, Римській імперії, середньовічній Європі, в Європі часів Ренесансу, нового періоду, у філантропінах.

Видатний педагог сформував засади творення фізичного виховання на таких основах:

Фізичне виховання є невід'ємною частиною формування людської особистості

Завдання фізичного виховання полягає не лише у вирішенні проблеми зміцнення здоров'я, розвитку рухових якостей, спритності, а й в утвердженні духовних сил людини, зміцненні її сили думки та волі

Саме історія і здобуття незалежності соборної України, розбудова її господарства та культури, вимагає певних властивостей духу і тіла

Потрібно враховувати досвід зарубіжних народів, бо він має багато повчального та позитивного

Створена система фізичного виховання має змінюватись, та пристосовуватись до історичних завдань.

Важливо знати та розуміти, що виховання і самовиховання віліграють різну роль у вихованні дитини, про це наголосив Г. Ващенко. Чим молодший вік дитини, тим важливішу роль відіграє виховання, і навпаки, чим старший вік, тим важливішу роль відіграє самовиховання.

Педагог зазначав, що хоча душа й тіло різні субстанції, але між ними існує взаємозв'язок: душа впливає на тіло, так як тіло може впливати на душу[4, с. 148]. Знання психіки вихованця і вмільний підхід до нього є однією з найважливіших передумов того, щоб з вихованця вийшла повноцінна особистість [4, с. 149].

Отже, роль школи у вихованні у молоді волі й характеру зростає: «ми мусимо будувати й організувати свою національну школу, що не тільки б давала нашим дітям знання, а й виховувала їх відповідно до тих історичних завдань, що стоять перед нашим народом. Величезну роль має особа вчителя. Будучи керівником молоді, він разом з тим має бути і зразком для неї» [2, с. 112-113].

Окремі вимоги педагог ставив до гігієни приміщень. Вів вважав важливим виховання у молоді навичок провітрювання приміщень, стеження за чистотою білизни власного тіла, цим самим загартовуючи організм і зміцнюючи нервову систему. Окремо Г. Ващенко звернув увагу на прищеплення у дітей навичок особистої гігієни ротової порожнини, шляхом чищення зубів зранку і ввечері, полоскання рота після вживання їжі.

Не менш важливим шляхом у справі тіловиховання є гімнастичні вправи, ігри та спорт, що загартовують та вдосконалюють тіло людини.

Вихователь має пам'ятати, що він не має ніякого права ламати світогляд вихованця, та ігнорувати його психологічні особливості. Коли вихованець виконує вправи лише з наказу, за допомогою насильства, хоча й морального, його характер неможливо виховати.

Як засіб тіловиховання, стоїть руханка або гімнастика. Різниця між працею і руханкою полягає в її меті. Метою праці є якийсь результат, продукт, якась праця, а руханки – удосконалення власного тіла, м'язової сили і спритності. Як засіб тіловиховання, стоїть руханка або гімнастика. Різниця між працею і руханкою полягає в її меті. Метою праці є якийсь результат, продукт, якась праця, а руханки – удосконалення власного тіла, м'язової сили і спритності.

Проблема тілавиховання, яку досліджував майже не кожний видатний український педагог, є актуальною і на сьогодні. З кожним днем все більше і більше людей зневажають як предмет «фізичну культуру», адже не знають справжньої мети цього предмету. Що говорити про учнів, якщо навіть педагоги мало обізнані в цій темі. Я вважаю, що проблеми тілавиховання має вивчати кожен педагог, або хоч бути ознайомленим з цим. В новій українській школі ввели фізкульт-хвилинки і це є

правильним рішення. Я надіюсь, що наша влада звернула увагу на цю проблему і в найближчому майбутньому ми будемо бачити нове, здорове і всебічно розвинене.

Список використаної літератури

1. Ващенко Г. Виховання волі і характеру. – Ч. I. Психологія волі і характеру. – Лондон: Видавництво Спілки Української Молоді, 1952. – 256 с.
2. Петренко Л.М. Григорій Ващенко про роль фізичного виховання у становленні молодого покоління / Л. Петренко // Збірник наукових праць Херсонського державного університету. – Серія «Педагогічні науки». – Вип. 71. – Полтава, 2018. – С. 165-172.
3. Петренко Л. М. Сутність національного виховання за спадщиною Г. Ващенка / Л. Петренко // Актуальні проблеми розвитку сучасної науки. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Полтава, 18 травня 2017р.) – Полтава: Видавець Шевченко Р.В., 2017. – С. 46-48.

Олександр Коновал

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОГЛЯДІВ НА ВИХОВНИЙ ІДЕАЛ МОЛОДІ У СПАДЩИНІ Г.Г. ВАЩЕНКА

*«...Виховуючи підрастаюче покоління,
педагог бере найактивнішу участь
у творенні майбутнього свого народу...»*

Григорій Ващенко

На сьогодні важливого значення набуває проблема вирішення завдань реформування системи національної освіти, яка пов'язана з відродженням основних завдань національного виховання. З огляду на необхідність розв'язання вказаних завдань актуальними, на нашу думку, є погляди видатного педагога Г. Ващенка на виховний ідеал української молоді.

До спадщини Г. Ващенка звертаються сучасні українські науковці А.Бойко, Г. Васянович, О. Вишневський, В. Герасименко, Н. Дічек, І. Зайченко, Є.Коваленко, А. Марушкевич, А. Погрібний, М. Стельмахович, та інші. Учені визначали різні напрями формування виховного ідеалу у підрастаючого покоління.

Головною метою нашого дослідження є характеристика поглядів на виховний ідеал молоді у спадщині Григорія Ващенка.

Серед видатних українських учених, педагогів першої половини ХХ ст. гідне місце посідає Григорій Григорович Ващенко (1878 – 1967 рр.), відомий державний діяч, письменник, учений-педагог, педагог-практик, Г.Ващенко в історії української педагогіки посідає особливе місце як автор досліджень проблеми формування виховного ідеалу молоді. За твердженням видатного українського педагога Г. Ващенка, людина у своєму житті повинна орієнтуватися на систему ціннісних вартостей, що складають основу виховного ідеалу як мети виховання.

А. Погрібний зазначав, що «головна заслуга Г. Ващенка полягає в обґрунтуванні ним педагогічно-виховної концепції, яка відповідає ментальності, історичній місії, потребам державного будівництва українського народу» [3, с. 39]. У праці «Виховний ідеал» він розробив систему виховання молоді, яка мала давні українські корені, спиралась на звичаї, традиції українського народу.

Традиційний український виховний ідеал побудований на засадах гармонійного розвитку людини. Гармонійний розвиток слід розуміти не як розвиток у всіх сферах до одного певного рівня, а як цілісність, кожна складова якої посідає своє особливе місце в житті та діяльності людини. Людина вважається гармонічно розвинутою тоді, коли всі складові її особистості розвинуті так, що вони задовольняють її власні та суспільні потреби.

Основним орієнтиром у системі виховання будь-якого народу є вироблений ним виховний ідеал – особливе уявлення про те, якою повинна бути людина; це синтез вселюдського і національного [1, с. 18].

Розроблений Григорієм Ващенком виховний ідеал українського суспільства є сумішшю вселюдського та народного. Він чітко окреслює основні життєві орієнтири свідомого українського громадянина, з урахуванням реалій сьогодення, а також враховувати гуманістичні орієнтири розвитку світової філософської та педагогічної наук.